

Stap 3

IDEEËN VOOR ACTIE

Mogelijke acties
bedenken en kiezen

In deze stap bedenken de leerlingen acties en kiezen ze een actie om uit te werken en uit te voeren.

Beginsituatie

In stap 2 kozen de leerlingen een duurzaamheidsuitdaging waar ze een oplossing voor kunnen en willen bedenken.

LEGENDE

Tip

Opgelet

Differentiatie

> Denkvraag

> Inhoudelijk voorbeeld

Lesdoelen

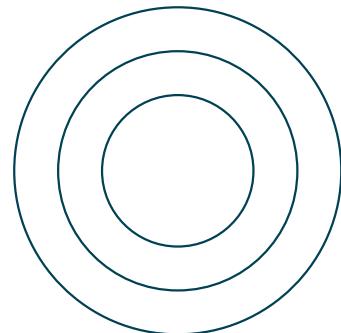
- De leerlingen verkennen hun motivatie om zelf acties te ondernemen m.b.t. huishoudelijk verpakkingsafval.
- De leerlingen staan open voor en luisteren naar de mening van anderen.
- De leerlingen kunnen nadenken over wat een geslaagde actie is.
- De leerlingen zijn bereid zich te engageren om een actie m.b.t. huishoudelijk verpakkingsafval uit te werken en uit te voeren.

Materiaal

- Bord of flap
- Werkblad om een actie voor te bereiden (bijlage 1), ook downloadbaar als bewerkbaar Word-document
- Voorbeeld voorbereiding van een actie (bijlage 2)

Vooraf

- Lees het achtergrondossier grondig door. Aan de hand van de vragen wat, waarom en hoe geeft deze tekst je de nodige inhoudelijke en didactische kennis en inzichten om aan de slag te gaan met deze lesfiche.
- Kies de elementen uit de lesfiche die passen bij jouw leerlingen en maak indien gewenst gebruik van de differentiatiemogelijkheden. Dit materiaal werd namelijk opgesteld voor de brede lescontext in de A-stroom en B-stroom. In de praktijk zal dus niet elke oefening, instructie of bijlage geschikt zijn voor elke klasgroep.
- Selecteer een zestal verhalen die een (positieve en actuele) actie rond afval uitbeelden uit stap 1. Kies bij voorkeur de verhalen die de leerlingen het meest prikkelde en neem ook de ingevulde bladen met de vraagwoorden er terug bij.
- Teken drie concentrische cirkels op het bord.
- Het werkblad actie voorbereiden (bijlage 1) is ook apart downloadbaar als bewerkbaar Word-bestand. Verwijder vragen die je niet aan de leerlingen wil voorschotelen op voorhand uit het werkblad en voeg vragen toe indien gewenst. Je kan de vragen in dit bewerkbaar document ook integreren in je eigen sjablonen.

Lesverloop

In de roos

Ga aan de slag met de werkvorm *In de roos* (© Djapo¹). Tijdens deze oefening onderzoeken de leerlingen wat voor hen de belangrijkste criteria zijn van een geslaagde actie. Aan de hand van deze criteria zullen ze nieuwe acties bedenken. Zo worden de leerlingen zich beter bewust van wat zij zelf belangrijk vinden in een actie, waardoor hun bedachte actie effectiever zal zijn en de leerlingen meer zal motiveren.

In dit filmpje illustreren we hoe je met de werkvorm *In de roos* aan de slag kan gaan.

Werk je met meerdere klassen aan dit project en wil je graag gezamenlijk één grote actie op poten zetten? Doe deze werkvorm dan zeker samen, zodat jullie klasoverschrijdende actie gedragen is door alle leerlingen.

De leerlingen maakten in stap 1 kennis met enkele verhalen waarin positieve en actuele voorbeeldacties aan bod komen. Herhaal kort de inhoud aan de hand van de invulbladen met de vraagwoorden. Praat met de leerlingen over wat de mensen in de voorbeelden doen.

Je kan de artikels, afbeeldingen, voorwerpen QR-codes ... uit stap 1 opnieuw verspreiden over het klaslokaal (of laat ze vanaf de eerste les hangen). In dit geval lopen de leerlingen rond en noteren ze hun criteria eerst individueel, om daarna hun criteria samen te leggen.

(1) De werkvorm *In de roos* komt uit de methode Creatief Denken van Djapo. Creatief denken is andere ideeën genereren dan degene die je gewoonlijk zou bedenken. Het is afwijken van de bewandelde paden in je hersenen, waardoor je een nieuw verband ontdekt tussen twee elementen of contexten dat je daarvoor nog niet had gezien. Meer weten over creatief denken? www.djapo.be

Vraag de leerlingen om in enkele woorden minimum drie redenen te geven waarom ze de acties in de verhalen geslaagd vinden.

- > Welke acties vinden jullie goed/geslaagd? Wat vinden jullie geslaagd aan de actie? Waarom heeft de actie een positief effect? Waarom geeft de actie je een goed gevoel?
- > Welke actie zouden jullie zelf graag doen? Waarom zouden jullie dit zelf graag doen?
- > Waarom slaagt de actie er volgens jullie in om iets te doen aan het probleem in het verhaal?

De redenen kunnen heel persoonlijk zijn en mogen voor interpretatie vatbaar zijn. Stimuleer de leerlingen om volzinnen te vormen met de voegwoorden 'omdat' en/of 'want'.

- > Ik vind de actie geslaagd omdat de actie veel mensen bereikt.
- > Ik zou de actie zelf graag doen, want ik sport graag.

Noteer de drie redenen als eigenschappen of criteria in een kolom op het bord. Schuif indien nodig twee of drie criteria zelf naar voor om het denkproces van de leerlingen op gang te brengen, bijvoorbeeld:

- > De actie is sportief
- > De actie is grappig
- > De actie is mooi
- > De actie is haalbaar
- > De actie is vernieuwend
- > De actie heeft een jong doelpubliek
- > De actie betreft de buurtbewoners
- > De actie heeft een blijvende impact
- > Iedereen kan meedoen met de actie
- > De actie kan gedeeld worden op sociale media
- > De actie wordt voorbereid en uitgevoerd zonder hulp van de leerkracht(en)

Turf de criteria die meerdere keren voorkomen. Selecteer klassikaal een top drie van de meest gewenste criteria door het aantal streepjes te tellen.

Teken drie concentrische cirkels op het bord en noteer de top drie van de meest gewenste criteria links van de concentrische cirkels op het bord, bijvoorbeeld:

- > De actie heeft een blijvende impact
- > De buurt wordt betrokken
- > De actie kan gedeeld worden op sociale media

Herhaal de duurzaamheidsuitdaging die je aan het einde van stap 2 stelde en schrijf de uitdaging voluit boven de concentrische cirkels op het bord, bijvoorbeeld:

- > Hoe zouden we ervoor kunnen zorgen dat er minder afval op de speelplaats ligt?
- > Hoe zouden we ervoor kunnen zorgen dat de leerlingen op onze school hun afval in de juiste vuilnisbak gooien?

Bedenk nu samen met de leerlingen acties als antwoord op de gekozen uitdaging en schrijf ze op een ander deel op het bord onder elkaar. Stel bijkomende vragen om het bedenken van ideeën te stimuleren.

- > Op welke manieren kunnen we ...?
- > Hoe kan iemand ...?
- > Wie kan er een idee bedenken om/voor ...?
- > We willen ... Hoe zouden we dat kunnen doen?
- > Waar, met wie of wanneer kunnen we ...?
- > Welk ... kunnen we kiezen/doen?

Reik indien nodig zelf enkele ideeën aan, bijvoorbeeld:

- > De speelplaats aantrekkelijker maken
- > Minder zichtbare hoeken van de speelplaats inrichten met bankjes
- > Ploggen in spelvorm tijdens de sportles
- > Een kunstwerk maken met huishoudelijk verpakkingsafval
- > De vuilnisbakken op de speelplaats voorzien van tekeningen die verduidelijken welk afval in welke vuilnisbak mag
- > Een lied maken over sorteren
- > Basketbalringen in verschillende kleuren boven de vuilnisbakken hangen
- > Meedoen aan de River Cleanup Challenge en afval uit de rivier halen
- > Alternatieven onderzoeken voor minder individuele en eenmalige verpakkingen: samenaankoop drank en versnaperingen in grote herbruikbare verpakking
- > Campagne voor een origineel gepimpte lunchbox uit tweedehands materiaal
- > Een ruil- en geefkast voor drank en eetgerei op school plaatsen
- > Activerende borden maken voor beter sorteren en die op de speelplaats plaatsen
- > Een online challenge voor afvalpreventie lanceren met andere klassen of scholen
- > Een sociale mediacampagne lanceren om afval bij de maaltijden op school te vermijden
- > Een uitstap naar een PMD-sorteercentrum organiseren

Peil naar de motivatie van de leerlingen om deze acties uit te voeren.

Verwoord het denkproces ook in je taal, door regelmatig specifieke woordenschat te gebruiken, zoals 'criteria', 'redenen', 'ideeën' ... Zo worden leerlingen zich bewust van het denkproces dat in hun hoofd gebeurt, kunnen ze het verwoorden en kunnen ze het nut ervan evalueren.

Toets de bedachte ideeën voor actie nu één voor één aan de drie geselecteerde criteria. Op basis van de criteria waaraan de acties voldoen, schrijf je de acties over in één van de concentrische cirkels.

- > Heeft deze actie een blijvende impact?
- > Kan de actie gedeeld worden op sociale media?
- > Wordt de buurt betrokken?

Beantwoordt de actie maar aan één criterium? Noteer de actie dan in de buitenste cirkel.

- > Een kunstwerk maken met afval kan uitgebreid gedeeld worden op sociale media, maar heeft misschien niet voldoende (directe) blijvende impact en het is moeilijk om de buurt hierbij te betrekken.

Beantwoordt de actie aan twee criteria? Noteer de dan in de tweede cirkel.

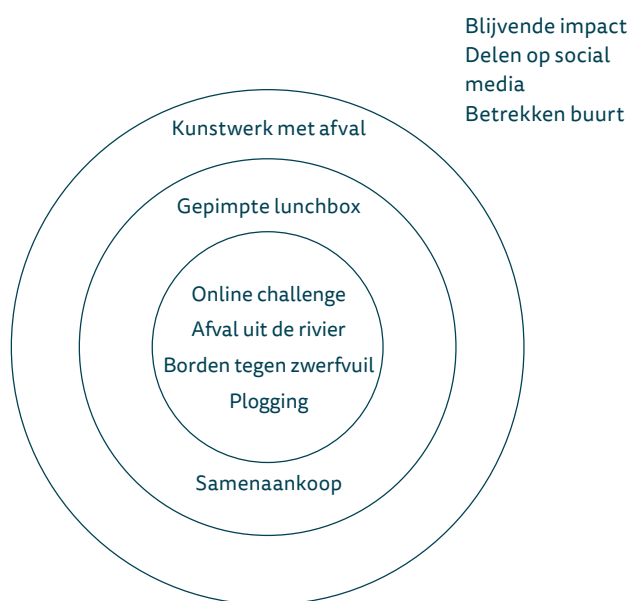
- > Een campagne voor een gepimpte lunchbox en een samenaankoop van grote hoeveelheden kunnen een blijvende impact hebben en gedeeld worden op sociale media, maar het is moeilijk om de buurt hierbij te betrekken.

Beantwoordt de actie aan drie criteria? Noteer de actie dan in de middencirkel, in de roos.

- > Een online challenge kan een blijvende impact hebben, kan gedeeld worden op sociale media en de buurt kan erbij betrokken worden. Hetzelfde geldt voor afval uit de rivier vissen, activerende borden tegen zwerfvuil en plogging.

Wissel uit tijdens de oefening.

- > Waar plaats je de actie?
- > Aan welke criteria voldoet de actie?
- > Wie denkt er hetzelfde of anders over?
Verklaar.

Een actie kiezen

Herhaal opnieuw de duurzaamheidsuitdaging. Leg uit dat jullie de actie in de middelste cirkel zullen uitwerken en uitvoeren om de duurzaamheidsuitdaging aan te gaan. Staan er meerdere acties in de middelste cirkel? Laat de leerlingen dan stemmen welke actie ze samen willen uitvoeren. Je kan ook een vierde en eventueel vijfde criterium selecteren en de actie kiezen die ook aan deze extra criteria voldoet.

Beschrijf de bedachte actie als een volzin op het bord, zodat duidelijk is wat jullie gaan doen en er geen andere interpretaties mogelijk zijn.

- > **We willen de vuilnisbakken op de speelplaats voorzien van tekeningen die verduidelijken welk afval in welke vuilnisbak mag.**

Kom tot een consensus door na te gaan welke leerlingen akkoord zijn met de formulering en welke (nog) niet. De leerlingen die het eens zijn met de formulering steken hun vuist in de lucht. De leerlingen die bezwaar hebben tegen de formulering en iets willen toevoegen steken een open hand in de lucht. Stel verdiepende vragen en verbindt de actie met de duurzaamheidsuitdaging, zodat het voor de leerlingen duidelijk is hoe ze met de bedachte actie hun uitdaging aangaan.

- > Wat doen we tijdens de actie?
- > Wat zal er gebeuren?
- > Hoe zullen de mensen reageren denk je?
- > Hoe zullen de mensen zich voelen denk je?
- > Wat zullen de mensen doen denk je? Wat willen we dat de mensen doen?
- > **Zou verduidelijking met tekeningen ervoor kunnen zorgen dat de leerlingen op onze school afval in de juiste vuilnisbak gooien?**

Luister naar wat de leerlingen willen toevoegen en verwerk de feedback in een herformulering van de actie. Herhaal en herformuleer de actie tot alle leerlingen hun vuist in de lucht steken of tot een grote meerderheid klaar is voor een engagement.

Een actie uitwerken

Bereid de actie nu samen of in groepjes voor, stel eventueel een planning op en laat de leerlingen een taakverdeling opstellen aan de hand van het werkblad om de actie voor te bereiden (bijlage 1). Zie bijlage 2 voor een voorbeeld van een eenvoudige voorbereiding van een actie.

De leerlingen kunnen hun actie uitvoeren als huiswerk of al dan niet begeleid tijdens de les. Werk hiervoor eventueel samen met andere vakleerkrachten.

In stap 5 reflecteren jullie ten slotte over het leerproces en wisselen jullie ervaringen en feedback uit.

Bijlage 1

Actie voorbereiden

Namen groepsleden:

.....

.....

.....

Inhoud

Wat is onze uitdaging?

.....

.....

Wat is onze actie?

.....

.....

.....

Wie willen we bereiken met onze actie?

.....

.....

Welke resultaten willen we boeken met onze actie?

.....

.....

.....

.....

Praktisch

[illegible]

Bijlage 2

Voorbeeld voorbereiding actie

Inhoud

Wat is onze uitdaging?

Hoe zouden we ervoor kunnen zorgen dat er minder wegwerpverpakkingen voor broodjes gebruikt worden?

Wat is onze actie?

Een wedstrijd om een originele herbruikbare broodjesverpakking te maken en te delen op TikTok

Wie willen we bereiken met onze actie?

De andere leerlingen op onze school

Welke resultaten willen we boeken met onze actie?

De leerlingen op onze school gebruiken minder wegwerpverpakkingen

De leerlingen op onze school denken na over hun gebruik van wegwerpverpakkingen

De medewerkers van de broodjeszaak zijn zich bewust van de impact van hun wegwerpverpakkingen

Praktisch

Welke stappen moeten gebeuren?	Wat gaan we zelf doen?	Welke materialen hebben we daarvoor nodig?	Wie van ons gaat dit doen?	Tegen wanneer doen we dit?
<i>Stap 1: Een beloning voor de wedstrijd vinden</i>	<i>De broodjeszaak vragen om onze wedstrijd te sponsoren met gratis broodjes</i>			<i>... / ... / ...</i>
<i>Stap 2: De wedstrijd delen op TikTok</i>	<i>Een filmpje maken waarin we zelf een herbruikbare verpakking voor broodjes maken</i>	<i>Een smartphone Een stuk stof Textielverf Bijenwas</i>		<i>... / ... / ...</i>
<i>Stap 3: De winnaars bekendmaken en belonen</i>	<i>Het aantal likes van de deelnemende filmpjes tellen en vergelijken</i>	<i>Een smartphone Bonnetjes voor gratis broodjes</i>		<i>... / ... / ...</i>

Colofon

Redactie: Bram Speleman

Vormgeving: Shaved Monkey

© 2024 / Djapo

Djapo vzw

Ortolanenstraat 6

3010 Kessel-Lo

0460 95 71 01

info@djapo.be

www.djapo.be

Stockfoto's: © Shutterstock

Dit lespakket kwam tot stand in
opdracht van Fost Plus en de OVAM.

djapo

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER
OVAM

Fostplus